



EN LOS MÁRGENES DE LA HISTORIA: MARGINALES Y MINORÍAS

VICENT JOSEP ESCARTÍ & RAFAEL ROCA (Eds.)



LIBROS PÓRTICO

RESSENYA A VICENT JOSEP ESCARTÍ, & RAFAEL ROCA RICART. *EN LOS MÁRGENES DE LA HISTORIA: MARGINALES Y MINORÍAS*. SARAGOSSA: LIBROS PÓRTICO, 2021. 305 pp. ISBN: 978-84-7956-208-3

REVIEW TO VICENT JOSEP ESCARTÍ, & RAFAEL ROCA RICART. *EN LOS MÁRGENES DE LA HISTORIA: MARGINALES Y MINORÍAS*. SARAGOSSA: LIBROS PÓRTICO, 2021. 305 pp. ISBN: 978-84-7956-208-3

JUAN VICENTE FUERTES ZAPATA
juanvifz@hotmail.com

Universitat de València

A l'editorial Libros Pórtico, de Saragossa, acaba d'aparèixer, a cura de Vicent J. Escartí i Rafael Roca Ricart, un volum ben interessant que porta per títol *En los márgenes de la Historia: marginales y minorías*. Els treballs que s'apleguen allà són derivats de diferents trobades internacionals celebrades a la Universitat de València i a la Seu Universitària de la Nucia (Universitat d'Alacant), i tant els congressos esmentats com els treballs ara publicats giren al voltant de diferents qüestions referides als sectors socials menys afavorits de les èpoques medieval i moderna. Els autors d'aquestes aportacions són professors i investigadors de diverses institucions universitàries que han centrat els seus interessos en aquests aspectes de les terres de la Corona d'Aragó i que ara, amb els seus treballs, col·laboren a difondre l'interès per aquest sector de la història.

El volum conté els treballs de Vicent Josep Escartí («Amores difíciles y amores marginados: Sobre el amor y la escritura en la Valencia medieval», p. 9-28); María Luz Mandingorra («A la putanesca. San Vicente Ferrer y la figura de la prostituta», p. 29-47); Gabriel Ensenyat («Los pobres, unos marginados necesarios de cara al más allá», p. 49-78); Juan Antoni Barrios («Y deliberó de vivir como judío. Y se fuesse donde no lo conociesen y viviesse como judío. Exilios y conversiones en el Mediterráneo en la segunda mitad del siglo XV y principios del siglo XVI, a través de la documentación inquisitorial», p. 79-101); Arantxa Llàcer («Los condenados que rescató la memoria: sobre los actos de justicia en la Valencia del siglo XVI», p. 103-117); Alejandro Llinares («El escepticismo frente a la brujería: una aproximación a la caza de brujas en Cataluña», p. 119-140), Albert Toldrà («Amor entre mujeres en la documentación inquisitorial del tribunal de València», p. 141-149); Carmel Ferragud («Joan Aznar, de médico del hospital a prohombre de Alzira (Reino de Valencia) a finales de la Edad Media», p. 151-169); Abel Soler («El corsario Alí Caix, o la resistencia de los moriscos valencianos a la represión inquisitorial española», p. 171-187); Jacob Mompó («Amistad, deseo y prostitución. El caso de Luís Ramón y Carlos Charmarinero (S. XVII)», p. 189-210); Verònica Zaragoza («Gertrudis de Anglesola (1641-1727): escritura, autoridad e integración ciudadana desde los márgenes», p. 211-233); Vicent Martines («La Canción de la cruzada contra los albigenses y el relato del proceso de convertirse en marginados en casa propia: los condes de Toulouse y el conde de Provenza», p. 235-268); Rosabel Martínez-Roig, Diego Gavilán-Martín i Gladys Merma-Molina («Transmedia storytelling que reporta y supera casos de marginados. Clásicos como muestra de didáctica y psicología social para la superación personal», p. 269-292) i Francesc Granell («Una iconografía del otro en el retablo de san Jorge del Centenar de la Ploma», p. 293-305).

A través d'aquestes aportacions, trobem pinzellades ben interessants sobre el complex món de la prostitució, les dones marginades, els homosexual, els jueus, els moricos, els enamorats trasgressors, etc., al costat de biografies que han quedat als marges de la història -perquè han tingut un interès molt relatiu o nul, fins ara, per als investigadors-, i en companyia d'esdeveniments històrics o episodis del passat com el referit als càtars o la bruixeria. Tot, amb un treball de documentació al darrere sobre el que se sustenten aquests capítols que aporten visions certament interessants per tal d'apropar-nos al passat i, precisament, en àmbits que sovint no han estat els més afavorits per la investigació, fins ara.

El volum és un encert, també, perquè amb aquests treballs se'ns ofereixen noves línies d'investigació i, encara, models per continuar aquestes recerques ben atractives i que ens descobreixen aspectes sobre els quals encara es demana una major dedicació. Cal felicitar, doncs, els curadors d'aquest llibre i, encara, l'editorial que ha apostat per donar cabuda entre els seus títols a aquest aplec d'estudis que, en boca d'Escartí i Roca, són textos referits a "hombres y mujeres –especialmente estas, las grandes relegadas– que ocupan una posición secundaria o accesoria en procesos judiciales, confesiones, narraciones, memorias, epístolas y otro tipo de documentos administrativos o literarios se convierten, desde la perspectiva que indicamos, en una fuente de primer orden para el análisis de los comportamientos sociales y la historia de las mentalidades. Hablamos de sucesos que tienen como

Ressenya a Vicent Josep Escartí, & Rafael Roca Ricart. *En los márgenes de la Historia: marginales y minorías*. Saragossa: Libros Pórtico, 2021

protagonistas a mujeres que fueron víctimas de la violencia machista; homosexuales –masculinos y femeninos– y transexuales criminalizados por el poder y, en especial, por la iglesia; moriscos, criptojudasizantes y herejes condenados por sus creencias religiosas; bandoleros y delincuentes que vivían al margen de la ley... Personas, en definitiva, que nos permiten aproximarnos a las pasiones y las pulsiones de una buena parte de la sociedad del antiguo régimen”.

La investigació d'aquests *marges* de la Història és uan forma de conèixer com epsnaven i què sentien els qui menys veu hi ha tingut i, òbviament, això ens enriqueix, de cara a conèixer el nostre passat.